

Jeugdgezondheidszorg 0-18 jaar

GGD Gelderland-Midden

Lokaal aanbod 2018
Producten en kostenoverzicht

versie oktober 2017

Gelderland-Midden

Inhoud

1. Inleiding	5
1.1 Lokaal aanbod	5
2. BASISPAKKET JGZ.....	6
GEMEENTELIJK BASISPAKKET JGZ – WPG.....	6
2.1 Spraak- en taalstimulering	6
2.1.1 Indicatiescreening op het consultatiebureau	7
2.1.2 Logopedische interventie op de peuterspeelzaal	7
2.1.3 Standaard logopedische screening 5-jarigen	7
2.1.4 Logopedische screening op indicatie 5-jarigen	7
2.1.5 Logopedische voorlichting voor ouders/beroepskrachten	7
2.2. Zorgteams op schoolniveau voorschoolse periode en regulier basisonderwijs	8
2.2.1 Buurtnetwerken	8
2.2.2 Zorgstructuur 0-4	8
2.2.3 Zorgstructuren onderwijs	9
2.3 Aanvullende huisbezoeken 0-4 jarigen.....	9
2.4 Aanvullende spreekuren op scholen basis- en voortgezet onderwijs	9
2.5 Aanvullende spreekuren specifiek gericht op overgewicht, schoolziekteverzuim	9
3. BASISPAKKET JGZ.....	10
GEMEENTELIJK BASISPAKKET JGZ – WETTELIJKE BASIS NOG ONBEKEND	10
3.1 Prenatale zorg	10
3.1.1 Prenatale huisbezoeken	10
3.1.2 Zwangerschapsbegeleiding	10
3.1.3 Prenatale voorlichting	10
3.1.4 Voorzorg	11
3.1.5 Prezorg	11
3.2 Couveuse nazorg	12
3.2.1 Couveusenazorg Ziekenhuis Rijnstate Arnhem	12
3.2.2 Couveusenazorg Ziekenhuis Gelderse Vallei Ede	12
4. TAKENPAKKET JGZ	13
REGIONAAL TAKENPAKKET JGZ - JEUGDWET	13
4.1 Regionaal cursusaanbod	13
4.1.1 Cursus ‘Opvoeden van een meerling’	13
4.1.2 Cursus ‘Beter omgaan met pubers’	13
4.2 Zorgteams op schoolniveau middelbaar beroepsonderwijs.....	13
4.3 Spreekuren op scholen middelbaar beroepsonderwijs.....	13

5. TAKENPAKKET JGZ	13
GEMEENTELIJK TAKENPAKKET JGZ - JEUGDWET	13
5.1 Diverse activiteiten op het terrein van opvoedondersteuning.....	13
5.1.1 Stevig Ouderschap	14
5.1.2 Opvoedingscursussen & themabijeenkomsten	14
5.1.3 Themabijeenkomsten	14
5.1.4 Cursus 'Babymassage'	14
5.1.5 Cursus 'Peuter in zicht'	15
5.1.6 Cursus 'Opvoeden: zó!'	15
5.1.7 Kortdurende video hometraining	15
5.1.8 Integrale vroeghulp	15
5.1.9 Deelname expertiseteam / stuurgroep integrale vroeghulp	16
5.1.10 Trajectbegeleiding integrale vroeghulp	16
5.2 Programma relationele en seksuele vorming	16
5.2.1 Programma voor het basisonderwijs 'Relaties en Seksualiteit' en 'Week van de Lentekriebels'	16
5.2.2 Introductie Programma voor het voortgezet onderwijs 'Lang Leve de Liefde'	17
5.2.3 Voortzetting programma voor het voortgezet onderwijs 'Lang Leve de Liefde'	17
5.2.4 Programma seksuele vorming voor het middelbaar beroepsonderwijs	17
5.2.5 Programma relationele en seksuele weerbaarheid voor jongerenwerk	18
5.2.6 Voorlichtingsactiviteiten op VO, PRO, MBO scholen en/of jongerencentra ter promotie van Sense	18
5.3 Deelname multidisciplinaire overleggen 0 – 18 jarigen	18
5.3.1 Inzet frontoffice CJG	19
5.3.2 Deelname casusoverleg frontoffice CJG- preventie overleg.....	19
5.3.3 Deelname aan het jeugdteam/kernteam binnen het sociaal domein	19
5.4 Vindplaatsgericht werken	19
5.4.1 Inloopsprekuren bij voorschoolse voorzieningen en scholen.....	20
5.4.2 CJG spreekuren 0 - 23 jaar	20
5.5 Toeleiding naar voorschoolse voorzieningen	20
5.5.1 Sociaal medische indicatie (SMI)	20
5.5.2 Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)	20
6. Cursus 'Sociaal-emotionele problemen signaleren en gespreksvoering'	21
7. Activiteiten binnen de zorgverzekeringswet	22
7.1 Rechtstreeks verwijzen door jeugdarts	22
7.2 Uitvoeren van koemelk provocatietest op consultatiebureau.....	22

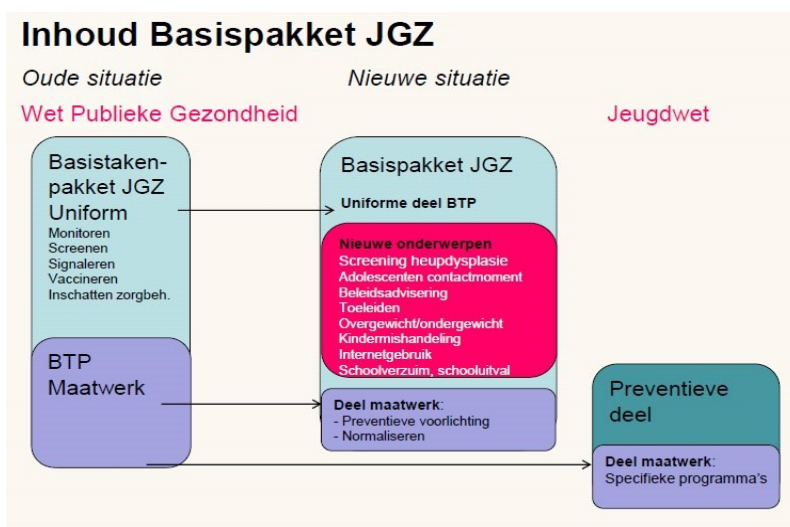
Bijlage 1. Tarieven 2018	22
Bijlage 2. Voorstel regionaal cursusaanbod 2018 en kostenoverzicht.....	29

1. Inleiding

Per 1 januari 2015 is het nieuwe Basispakket Jeugdgezondheidszorg (JGZ) van kracht via een aanpassing van het Besluit Publieke Gezondheid. Doel van de vernieuwing is het Basispakket te moderniseren op grond van nieuwe wetenschappelijke inzichten en maatschappelijke ontwikkelingen, en deze beter te laten aansluiten op de Stelselwijziging Jeugd.

De JGZ draagt bij aan het gezond en veilig opgroeien van kinderen in Nederland. Gemeenten zijn ervoor verantwoordelijk dat het nieuwe Basispakket beschikbaar is en actief wordt aangeboden aan alle kinderen en jongeren tot 18 jaar. Zij geven de uitvoering van het Basispakket samen met de JGZorganisaties vorm. In de Wet Publieke Gezondheid (WPG) is het Basispakket Jeugdgezondheidszorg 0-18 jaar vastgelegd.

De onderdelen van het aanvullend aanbod zijn niet verdwenen, maar zijn opgenomen in het Besluit Publieke Gezondheid of in de Jeugdwet. Binnen het Basispakket Jeugdgezondheid hebben gemeenten de mogelijkheid op de door hen gestelde speerpunten, extra zorg in te kopen voor bepaalde doelgroepen.

Hierbij bestaat het Basispakket JGZ¹ uit een deel met als basis de wet WPG: een regionaal Basispakket WPG een gemeentelijk Basispakket JGZ WPG, waarvan voor een deel de wettelijke basis nog onbekend is (het prenatale deel) en een deel met als basis de Jeugdwet: het regionaal takenpakket JGZ, Jeugdwet en het en het gemeentelijk takenpakket JGZ jeugdwet.

1.1 Lokaal aanbod

In dit overzicht vindt u het aanvullend aanbod extra zorg Jeugdgezondheidszorg (JGZ) 0 - 18 jaar van Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM en Stichting Publieke Gezondheid) voor 2018. Het behelst hier dus het gemeentelijk basispakket met als basis de WPG en het gemeentelijk takenpakket JGZ met als basis de Jeugdwet.

Voor verdere jaren zal het aanvullend aanbod aangepast worden als vervolg op de discussie die op dit moment plaatsvindt over de afstemming tussen de Wet Publieke Gezondheid en de nieuwe Jeugdwet.

De producten zijn onderverdeeld in:

BASISPAKKET JGZ

GEMEENTELIJK BASISPAKKET JGZ (wettelijk basis Wpg)

¹ Zie ook notitie: groeidocument JGZ in het jeugdstelsel

Spraak-taalstimulering
Zorgteams op schoolniveau voorschoolse periode en regulier basisonderwijs
Aanvullende huisbezoeken 0 – 4 jarigen
Aanvullende spreekuren op scholen basis- en voortgezet onderwijs
Aanvullende spreekuren specifiek gericht op overgewicht, schoolziekteverzuim
GEMEENTELIJK BASISPAKKET JGZ (wettelijke basis nog onbekend)
Prenatale zorg
Couveuse nazorg

TAKENPAKKET JGZ (wettelijke basis Jeugdwet)
REGIONAAL TAKENPAKKET JGZ
Regionaal cursusaanbod (Cursus Opvoeden van een meerling, Cursus Beter omgaan met pubers)
Zorgteams op schoolniveau middelbaar beroepsonderwijs
Spreekuren op scholen middelbaar beroepsonderwijs
GEMEENTELIJK TAKENPAKKET JGZ
Diverse activiteiten op het terrein van opvoedondersteuning (waaronder Stevig Ouderschap, Cursussen)
Programma's relationele en seksuele vorming
Deelname multidisciplinaire overleggen 0 – 18 jarigen
Vindplaatsgericht werken
Toeleiding naar voorschoolse voorzieningen

2. BASISPAKKET JGZ

GEMEENTELIJK BASISPAKKET JGZ – WPG

2.1 Spraak- en taalstimulering

Een goede spraak- en taalontwikkeling is een voorwaarde voor een goede algemene ontwikkeling en het voorkomen van leerproblemen. Het is dan ook zinvol om vroegtijdig achterstanden in taal- en spraakontwikkeling te signaleren en de ontwikkeling te stimuleren. Het is een maatschappelijke investering die zich terugbetaalt, bijvoorbeeld door het voorkomen van uitval in het onderwijs op een later moment. Ten behoeve hiervan werkt de JGZ samen met ketenpartners, zoals logopedisten, peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, vroeg- en voorschoolse educatie en scholen.

Logopedie richt zich via vroegtijdige onderkenning, interventie en voorlichting op de gebieden taal, spraak, lees- en spellingsproblemen, mondgewoonten, gehoor, stotteren, stem en communicatieve vaardigheden. De logopedist is deskundig in het vroegtijdig opsporen van spraak- en taalstoornissen, het adviseren bij spraak- en taalstimulering en het doorverwijzen naar de curatieve logopedie voor behandeling.

Het aanvullend aanbod gericht op spraak- en taalstimulering bestaat uit een preventief taalstimuleringsprogramma voor jonge kinderen (Stichting Publieke Gezondheid – Stichting PG). Ter stimulering van de taalontwikkeling van jonge kinderen werkt Stichting PG in nagenoeg alle gemeenten mee aan de programma's Boekstart en/of Boekenpret.

- **Boekstart:**
Programma dat het lezen met heel jonge kinderen wil bevorderen en ouders met jonge kinderen wil laten genieten van boeken.
- **Boekenpret:**
Preventief taalstimuleringsprogramma voor kinderen van 0 tot 2 jaar en hun ouders/verzorgers uit gezinnen waar weinig aandacht is voor (voor)lezen. Hierbij geeft de jeugdverpleegkundige met behulp van voorlichtingsmaterialen extra voorlichting over voorlezen en de ontwikkeling van kinderen. Dit vindt plaats tijdens consulten, extra huisbezoeken en een groepsbijeenkomst op de leeftijd van 15, 21 en 24 maanden.

2.1.1 Indicatiescreening op het consultatiebureau

Op het consultatiebureau vinden taal-/spraak screenings (Van Wiechenonderzoek) plaats tijdens diverse contactmomenten. Alle kinderen van 24 - 30 maanden die onvoldoende scoren op de taalkenmerken, worden beschouwd als taalrisicokinderen. Bij deze groep vindt verdere logopedische screening plaats door de logopedist op het consultatiebureau. Deze groep vormt ± 5% van de totale populatie tweejarigen. In risicowijken kan dit percentage hoger uitvallen.

2.1.2 Logopedische interventie op de peuterspeelzaal

Veel kinderen bezoeken de peuterspeelzaal. Op deze leeftijd is vaak al een duidelijke diagnose te stellen of een taal-/spraak ontwikkelingsstoornis aanwezig is.

Door vroegtijdige signalering is het mogelijk preventief te starten met extra taal-/spraakstimulering, zodat echte problematiek op de basisschool voorkomen kan worden. De logopedist is tweewekelijks aanwezig op de peuterspeelzaal voor screening, informatie en advies, preventieve interventie en, zo nodig, verwijzing voor behandeling.

2.1.3 Standaard logopedische screening 5-jarigen

Aangezien bij 5-jarigen de spraak-/taalontwikkeling in grote lijnen is voltooid, is deze leeftijd het juiste moment om deze ontwikkeling te beoordelen. Bij constatering van problemen is er dan nog tijd voor verbetering, voordat het kind naar groep 3 gaat en het proces van leren lezen en schrijven start.

De logopedist bezoekt twee keer per jaar de school en screent op dat moment alle vijfjarigen. Alle kinderen worden nabesproken met de leerkracht en ouders worden geïnformeerd, geadviseerd en zo nodig doorverwezen naar curatieve logopedie.

2.1.4 Logopedische screening op indicatie 5-jarigen

Uit ervaring blijkt dat ongeveer 30% van de kinderen uitvalt op de standaard logopedische screening op vijfjarige leeftijd. Deze kinderen komen in aanmerking voor een indicatiescreening. Op verzoek van de arts JGZ, leerkracht, intern begeleider of consultatiebureauarts worden deze kinderen op de basisschool gezien door de logopedist. De logopedist screent, adviseert en wijst waar nodig door naar curatieve logopedie.

2.1.5 Logopedische voorlichting voor ouders/beroepskrachten

Het is in het belang van de ontwikkeling van het kind om logopedische problemen direct aan te pakken in de dagelijkse situatie. Door adequate begeleiding van ouders en/of leerkrachten kunnen

beginnende logopedische problemen vroegtijdig opgelost en zelfs voorkomen worden. Ten aanzien van logopedische voorlichting zijn er de volgende groepscursussen:

- Leren signaleren voor de indicatiescreening logopedie (doelgroep leerkracht):
De leerkracht heeft na de cursus voldoende kennis van de normale taal- en spraakontwikkeling om kinderen met een afwijkende ontwikkeling te kunnen signaleren en aan te melden voor een indicatiescreening bij de logopedist.
- Gesprek in de klas (doelgroep leerkracht):
De leerkracht kan na de cursus spraak- en taalproblemen onderkennen en herkennen, zijn/haar eigen taalaanbod afstemmen op de behoeften en mogelijkheden van de leerlingen en de dagelijkse klassensituaties en instructiemomenten gebruiken voor het stimuleren van de taal- en spraakontwikkeling van het individuele kind.
- Luister wat ik fluister (doelgroep ouders):
Ouders leren het belang inzien van de luisterfunctie van hun kind. De ouders krijgen vaardigheden aangeboden om de luisterhouding en -functie van hun kind te verbeteren.

2.2. Zorgteams op schoolniveau voorschoolse periode en regulier basisonderwijs

De JGZ is als deelnemer betrokken bij verschillende soorten netwerken: buurtnetwerken, zorg- en adviesteams in het basisonderwijs en casusoverleg met voorschoolse voorzieningen en o.a. in de CJG's. Deze netwerken richten zich niet alleen op individuele opvoedingsondersteuning en/of hulpverlening, maar ook op het verbeteren van de leef- omgeving van een wijk of buurt.

Zorgstructuren richten zich op het realiseren van een sluitende keten voor jeugdigen en gezinnen. In deze organisatie overstijgende, multidisciplinaire structuren werken relevante instellingen en disciplines samen om problemen van jeugdigen in een vroeg stadium te signaleren, te bespreken en passende hulp in te schakelen en te coördineren.

De meerwaarde van JGZ-deelname in zorgstructuren is haar kennis van en ervaring met de doelgroep en de brede sociaal-medische invalshoek van waaruit zij werkt. Als laagdrempelige voorziening met een hoog bereik en een longitudinaal dossier van jeugdigen tot 18 jaar kan de JGZ in zorgstructuren ook uit preventief oogpunt een belangrijke bijdrage leveren.

Het is afhankelijk van de populatie en problematiek in een wijk/school welke JGZ discipline (jeugdverpleegkundige of –arts) het beste deel kan nemen aan het netwerk.

2.2.1 Buurtnetwerken

De buurtnetwerken worden bij voorkeur opgezet in buurten waarin sprake is van een structurele achterstandssituatie, hoewel ze ook in andere buurten of in dorpen met minder problemen een preventieve functie kunnen vervullen. Deelname aan zorgnetwerken is gekoppeld aan de lokale situatie.

2.2.2 Zorgstructuur 0-4

Hierin werken zorgprofessionals, vroeg- en voorschoolse voorzieningen en eventueel scholen samen om jonge kinderen, waarbij belemmeringen in de ontwikkeling optreden, passende zorg te bieden. De jeugdverpleegkundigen nemen aan dit overleg deel. Ook de kinderdagverblijven worden voor dit overleg uitgenodigd en, als dat gewenst is, de verloskundigen.

De doelstelling van de zorgstructuur 0-4 is vroegtijdige signalering bij kinderen, multidisciplinaire risicotaxatie dicht bij de vindplaats en waar nodig het vroegtijdig inzetten van adequate interventies. Indirect draagt de zorgstructuur bij aan het versterken van de interne (preventieve) begeleiding bij vroeg- en voorschoolse voorzieningen. Kinderen waarbij crisisinterventies nodig zijn worden buiten de zorgstructuur om zo snel mogelijk geholpen.

2.2.3 Zorgstructuren onderwijs

Hierin werken zorgprofessionals, voorschoolse voorzieningen en scholen samen om jeugdigen, waarbij belemmeringen in de ontwikkeling optreden, naast passend onderwijs ook passende zorg te bieden. De zorgteams op scholen en het bovenschoolse zorg- en adviesteam (ZAT) vormen belangrijke schakelpunten in de samenwerking van reguliere en speciale scholen en jeugdzorgpartners binnen een samenwerkingsverband passend onderwijs. Deelname van de JGZ aan zorg- en adviesnetwerken garandeert sociaal-medische inbreng, biedt kennis van de ontwikkelingsgeschiedenis van de jeugdige en de mogelijkheid tot verwijzing en aansluiting op de interne en externe leerlingenzorg.

2.3 Aanvullende huisbezoeken 0-4 jarigen

Naast de inzet van huisbezoeken gefinancierd binnen het uniformpakket is per gemeente de mogelijkheid extra huisbezoeken in te kopen, aanvullend op het uniformpakket.

Ondersteunende huisbezoeken zijn effectief in het voorkomen van- en vroegtijdig ingrijpen bij opvoedingsproblemen en kindermishandeling. De meerwaarde van de JGZ is de mogelijkheid om, gelegitimeerd en laagdrempelig gezinnen in hun thuissituatie te bezoeken ook zonder dat er sprake is van een directe hulpvraag. Met deze huisbezoeken worden ook gezinnen bereikt die niet op JGZafspraken komen. Vaak zijn dit probleemgezinnen. Het bereik en de vroegsignalering van kwetsbare kinderen worden met name hierdoor vergroot.

2.4 Aanvullende spreekuren op scholen basis- en voortgezet onderwijs

Doelgroep: ouders en leerlingen basisonderwijs en voortgezet onderwijs.

Naast inzet van spreekuren, gefinancierd binnen de inwonersbijdrage, wordt per gemeente de mogelijkheid geboden om extra spreekuren in te kopen aanvullend op de inwonersbijdrage.

Deze spreekuren worden uitgevoerd door de discipline jeugdarts of jeugdverpleegkundige zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs.

Doelstelling hierbij is eveneens het vroegtijdig signaleren en zo nodig vroegtijdig inzetten van laagdrempelige hulp, met als doel het stimuleren van ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen. Indien nodig kan doorgeleiding naar de juiste zorg in een vroeg stadium plaatsvinden. Uitvoeren van spreekuurcontacten door jeugdarts of verpleegkundige vindt plaats als vervolg op de gezondheidsonderzoeken naar aanleiding van vragen van ouders, school en ketenpartners. In deze spreekuren kunnen onderwerpen als overgewicht, verslaving, leefstijl, schoolziekteverzuim, e.d. aan bod komen.

2.5 Aanvullende spreekuren specifiek gericht op overgewicht, schoolziekteverzuim

Om meer grip te krijgen op het omvangrijke probleem van ziekteverzuim in het voortgezet onderwijs, biedt VGGM naast incidentele begeleiding, een structurele begeleidingsaanpak. Structurele ziekte/schoolverzuimbegeleiding kan niet binnen de reguliere JGZ spreekuren in het uniform deel worden vormgegeven, maar is een aanvullend aanbodproduct.

Bij school/ziekteverzuimbegeleiding als aanvullend aanbodproduct wordt op geïntegreerde manier structureel aandacht geschonken aan de ziek gemelde leerling aan de hand van vaste criteria en met bindende afspraken tussen de drie betrokken partijen: school, jeugdarts en leerplichtambtenaar.

Het inzetten en positioneren van de jeugdarts (als “bedrijfsarts”) en de leerplichtambtenaar (als controleur van mogelijk ongeoorloofd verzuim) vormen een essentieel onderdeel van de aanpak.

In deze werkwijze worden leerlingen eerder bereikt met als uiteindelijk doel het verminderen van schoolziekteverzuim en daarmee het vergroten van onderwijskansen door het:

- Verbinden van zorg en onderwijs;
- Sociaal medische advisering aan leerlingen;

- Optimaliseren van de zorg rondom de zieke leerling en het maken van de vertaalslag van ziekte naar mogelijkheden: de leerling kan zoveel mogelijk meedoen op school ondanks de gezondheidsklachten;
- Vroegtijdig opsporen en bereiken van jongeren met achterliggende (veelal psychosociale) problematiek: er kan tijdig geïntervenieerd worden;
- Begrenzen van ongeoorloofd ziekteverzuim en ziekteverzuim ten gevolge van een risicovolle en ongezonde leefstijl: het ziekteverzuim wordt teruggedrongen.

3. BASISPAKKET JGZ

GEMEENTELIJK BASISPAKKET JGZ – WETTELIJKE BASIS NOG ONBEKEND

3.1 Prenatale zorg²

Met prenatale voorlichting worden aanstaande ouders geïnformeerd over zwangerschap, de bevalling en de periode daarna. De JGZ werkt samen met partners in de keten rondom zwangere vrouwen (huisarts, verloskundige, gynaecoloog) aan risicogerichte prenatale voorlichting. De JGZ maakt gebruik van verschillende methodieken en programma's voor prenatale voorlichting. In 2014 is er een overeenkomst getekend tussen JGZ 0-4 jaar, Platform Kraamzorgorganisaties Arnhem e.o. en de Verloskundige Kring Arnhem e.o.

Doel is het optimaliseren van de kwaliteit van de geboortezorg door de samenwerking te professionaliseren en optimaal gebruik te maken van ketenpartners in de geboortezorg.

3.1.1 Prenatale huisbezoeken

Vanaf 2014 is in de hele regio aandacht besteed aan risicogerichte prenatale voorlichting in de vorm van prenatale huisbezoeken.

Op verzoek van de aanstaande ouder zelf, de verloskundige, huisarts of gynaecoloog neemt de jeugdverpleegkundige contact op met de aanstaande ouders voor het brengen van een prenataal huisbezoek.

3.1.2 Zwangerschapsbegeleiding

In een zwangerschapscursus worden zwangere vrouwen en eventueel hun partner voorbereid op de bevalling en kraamtijd, op het herstel na de bevalling, het moederschap en contact met de baby.

3.1.3 Prenatale voorlichting

In verschillende gemeenten is een samenwerking ontstaan tussen verloskundigen, kraamzorgorganisaties en Jeugdgezondheidszorg om voorlichtingsavonden rondom de zwangerschap en aanstaande bevalling te organiseren.

De voorlichting is bedoeld voor zwangere vrouwen en hun partners. Er worden twee bijeenkomsten verzorgd, te weten een voorlichtingsavond vroeg in de zwangerschap (ca. 12 weken) en een voorlichtingsavond in de late zwangerschap (ca. 30 weken). Vooral vrouwen die in verwachting zijn van een 1^e kindje nemen deel aan de bijeenkomsten. Deze prenatale voorlichting sluit goed aan bij wat zwangere vrouwen al weten over de zwangerschap en de bevalling.

---

² Voor prenatale zorg zijn met de gemeenten afspraken gemaakt om hiervoor separaat budget vrij te maken, dit komt ten gunste van: Prenatale huisbezoeken, een tegemoetkoming voor St. Publieke Gezondheid voor de cursus "Bewust Bewegen Bewust Bevalen" en een voorlichtingsavond voor aanstaande ouders door de verloskundige en de Jeugdgezondheidszorg

3.1.4 Voorzorg

Voorzorg is een programma dat zich richt op jonge aanstaande moeders met een hoog-risicoprofiel, die zwanger zijn van hun eerste kind (bijv. tienermoeders, a.s. moeders met psychosociale problematiek). Het bestaat uit intensieve begeleiding door speciaal opgeleide Voorzorgverpleegkundigen op 6 domeinen tijdens de zwangerschap. Het programma start vanaf de 16e week van de zwangerschap (uiterlijk bij 28 weken) en duurt tot het kind 2 jaar is.

Totaal gaat het om 40-60 huisbezoeken (gemiddeld 2 bezoeken per maand). De huisbezoeken zijn goed gestructureerd en sluiten aan bij de zwangerschap en ontwikkeling van het kind.

Voorzorg werkt aan gezondheid en veiligheid, persoonlijke ontwikkeling, moeder als opvoeder, relatie met partner en familie, gebruik van gemeenschapsvoorzieningen.

Voorzorg is in Nederland een evidence-based programma gebleken. Zo is het bijv. het enige programma waarvan is bewezen dat het effectief is in de preventie van kindermishandeling. In de VS, waar het programma al langer ingezet wordt, zijn meer onderzoeksresultaten (bijv. in de preventie van criminaliteit en overlast op latere leeftijd). Bovendien is het programma bewezen kosteneffectief; de baten van het programma wegen ruim op tegen de kosten. Ter vergelijking:

- Een volledig Voorzorgtraject kost ongeveer € 13.000 voor de duur van 2½ jaar. Dit is op jaarbasis ongeveer € 5200,- per traject.
- Als een jonge moeder geen adequate hulp krijgt, kan dat uitdraaien op een uithuisplaatsing van de baby (40.000 euro) en plaatsing in een pleeggezin (13.500 euro per jaar) of een instelling (65.000 euro per jaar). Of misschien komt het tot een ontheffing uit het ouderlijk gezag (5.000 euro) en voogdij (25.000 euro per traject). Verder kan de moeder psychiatrische ondersteuning nodig hebben (5.000 tot 8.000 euro per behandeling).

3.1.5 Prezorg

Prezorg is een programma dat in de praktijk is ontwikkeld door CJG Rotterdam. Evenals Voorzorg biedt Prezorg ondersteuning aan zwangeren in risicosituaties. De selectiecriteria zijn echter ruimer dan bij Voorzorg en het programma zelf is minder intensief. Prezorg is met name gericht op voorlichting en ondersteuning tijdens de zwangerschap. Prezorg eindigt kort na de geboorte.

Zwangeren in risicosituaties die niet voldoen aan de criteria van Voorzorg (bijv. qua leeftijd of opleidingsniveau) of hier om een andere reden niet aan kunnen of willen deelnemen, maar wel ondersteuning nodig hebben krijgen Prezorg aangeboden. Het programma bestaat gemiddeld uit 6 huisbezoeken: 5 prenataal en 1 na de bevalling. De spreiding hangt af van het moment van instromen. Omdat Prezorg zich op een specifieke doelgroep richt, vraagt dit meer inzet dan de prenatale huisbezoeken door de jeugdverpleegkundige. De inhoud van de huisbezoeken beslaat vier domeinen, waarbij de focus ligt op de zwangerschap:

- Gezondheid moeder en kind: voeding, verloop zwangerschap, roken en middelengebruik, afspraken met verloskundige en/of kraamzorg
- Omgevingsfactoren: sociale steun van familie en vrienden, partner, huisvesting, veiligheid, etc.
- Moederschap: gevoelens over de rol als moeder, is kind gewenst
- Sociale voorzieningen: gebruik van sociale voorzieningen, aanwezige hulpverlening.
-

NB

Hoewel Prezorg en Voorzorg op het eerste gezicht veel overeenkomsten hebben zijn er ook grote verschillen.

Prezorg is veel minder intensief en een belangrijk verschil is dat het programma na de geboorte eindigt. Ouders en kind worden dan overgedragen aan de jeugdverpleegkundige. Bij voorkeur wordt het programma na de geboorte opgevolgd door een specifiek programma, bijv. Stevig Ouderschap (zie Leidraad voor beschrijving van dit programma).

Voorzorg is juist door de intensiteit van het programma effectief gebleken. Er is nog geen effectonderzoek gedaan naar Prezorg.

3.2 Couveuse nazorg

In beide ziekenhuizen in de regio Gelderland-Midden zijn afspraken gemaakt over de zorg voor een specifieke groep zeer kwetsbare kinderen: couveusekinderen.

In beide gevallen is de samenwerking primair gericht op goede afstemming van zorg en informatie aan ouders.

3.2.1 Couveusenazorg Ziekenhuis Rijnstate Arnhem

Doelgroep:

- Prematuur geboren kinderen en hun ouders; zwangerschapsduur van ≤ 32 weken
- Kinderen met langdurige ziektegeschiedenis en hun ouders
- Kwetsbare kinderen (extra aandacht i.v.m. psychosociale problemen, jonge moeders, POP poli etc.)
- Bij eerstgeborenen uit het gezin (ouders hebben nog geen ervaring met consultatiebureau) zal er eerder een indicatie zijn dan bij volgende kinderen in een gezin.

De couveusenazorg bestaat uit een telefonische warme overdracht tussen de JGZ verpleegkundige en de verpleegkundige neonatologie, die het opgenomen kind en diens ouders goed kent.

Bijzonderheden ten aanzien van de huidige gezondheidssituatie van het kind en draagkrachtdraaglast van ouders worden besproken. Daarnaast wordt een plan van aanpak opgesteld ten aanzien van verdere begeleiding, nazorg etc.

Bij complexe situaties vindt op indicatie, ter beoordeling aan ouders, ziekenhuis en JGZ, overdracht in het ziekenhuis plaats tussen de betrokkenen, zijnde: de ouders, de verpleegkundige neonatologie die het opgenomen kind en diens ouders goed kent, de jeugdverpleegkundige 0-4 van het consultatiebureau waar het gezin onder valt, de kinderarts (op indicatie).

Doel is waarborgen van de continuïteit van zorg, voorkomen of tijdig signaleren van problemen bij deze specifieke doelgroep, vereenvoudigen van de overgang naar begeleiding door de JGZ, en normaliseren en demedicalisering.

3.2.2 Couveusenazorg Ziekenhuis Gelderse Vallei Ede

Doelgroep: Het nazorgbureau is er voor ieder kind dat behandeld wordt door een kinderarts omdat:

- Hij/zij geboren is bij een zwangerschapsduur van minder dan 34 weken
- Hij/zij een geboortegewicht heeft dat lager is dan bij de zwangerschapsduur past
- Hij/zij een slechte start had bij de geboorte, ernstig zuurstoftekort heeft doorgemaakt en/of neurologische schade heeft overgehouden.

Het couveuse nazorgbureau biedt alle specialistische zorg, zowel curatief als preventief rondom het kind en gezin op één plaats, zodat de ouders en het kind optimale begeleiding krijgen. Het is een samenwerking van de afdeling kindergeneeskunde van Ziekenhuis Gelderse Vallei met de consultatiebureaus van VGGM en GGDRU (regio Veenendaal).

Het couveuse nazorgbureau houdt iedere twee weken spreekuur op de polikliniek van Ziekenhuis Gelderse Vallei. Afwisselend bekijken een kinderarts en een jeugdarts de kinderen. Ook de fysiotherapeut en zo nodig de logopedist volgen de ontwikkeling van het kind. Er is 1 jeugdarts van VGGM en 1 jeugdarts van GGDRU bij het couveusenazorgbureau betrokken. Zij hebben ieder 1 keer in de maand een spreekuur in Ziekenhuis Gelderse Vallei. De jeugdverpleegkundigen van de reguliere consultatiebureaus staan in contact met het nazorgbureau, brengen een bezoek aan het ziekenhuis vóór overdracht en begeleiden de ouders thuis. Als het kind 2 jaar is wordt het kind overgedragen aan het consultatiebureau in de wijk of omliggende gemeenten.

4. TAKENPAKKET JGZ

REGIONAAL TAKENPAKKET JGZ - JEUGDWET

4.1 Regionaal cursusaanbod

4.1.1 Cursus 'Opvoeden van een meerling'

Ouders van meerlingen hebben te maken met specifieke opvoedingsvragen. Tijdens de eerste bijeenkomst wordt in overleg met de deelnemers het programma vastgesteld. Mogelijke thema's zijn: hoe verdeel je de aandacht tussen je kinderen of hoe ga je om met straffen en belonen? De cursus is bedoeld voor ouders van een meerling van 1,5 tot 4 jaar.

4.1.2 Cursus 'Beter omgaan met pubers'

De cursus is door het NJI landelijk uitgegeven. De cursus bestaat uit zes bijeenkomsten en is bedoeld voor ouders van 12 t/m 16 jarigen die vragen en problemen hebben in de opvoeding van hun pubers en behoefte hebben aan steun. De cursus is afgestemd op laagopgeleide autochtone en allochtone ouders en biedt ook in een vroeg stadium steun bij de opvoeding. De cursus is gericht op het bevorderen van de communicatie tussen ouders en pubers en het vergroten van de kennis en vaardigheden van ouders. Uitgangspunt is versterking van de eigen kracht en deskundigheid van ouders.

4.2 Zorgteams op schoolniveau middelbaar beroepsonderwijs

Doelgroep: Leerlingen ROC, aanmelding op indicatie

Deelname: Jeugdarts

Studenten onder de 19 jaar worden via school en leerplicht verwezen voor bijv. school/ziekteverzuim en op verdenking van psychiatrische problematiek. De jeugdarts is een belangrijke partner in het Zorg Adviesteam om vanuit sociaal-medische invalshoek mee te denken over de benodigde zorg en zorg te dragen naar directe toeleiding. Inzet verloopt conform planning.

4.3 Spreekuren op scholen middelbaar beroepsonderwijs

Doelgroep: Studenten ROC.

Naar dit spreekuur kunnen bijv. studenten worden verwezen die structureel en/of recidiverend verzuim hebben en dit wijten aan onderliggende (vage) lichamelijke klachten, gedrags- en verslavingsproblematiek. De jeugdarts kan met de student in gesprek gaan, eventueel inlichtingen inwinnen bij de huisarts of andere zorgverleners van de student en tijdens de ZAT-vergadering haar advies geven. Verder kunnen ook studenten met uiteenlopende vragen zich bij de jeugdarts melden. In te zetten bij vragen vanuit het MBO naar nadere diagnostiek en toeleiding naar de zorg.

5. TAKENPAKKET JGZ

GEMEENTELIJK TAKENPAKKET JGZ - JEUGDWET

5.1 Diverse activiteiten op het terrein van opvoedondersteuning

Stichting PG en VGGM bieden een samenhangend aanbod van licht pedagogische opvoedondersteuning aan en hulp binnen het aanvullend aanbod. Opvoedingsondersteuning, die snel (direct gekoppeld aan de uitvoering van het Basispakket JGZ) en dichtbij geboden wordt, is een belangrijk middel voor het versterken van de opvoedingsvaardigheden en de eigen kracht van ouders. Het kan een bijdrage leveren aan het voorkomen van gedragsproblemen bij kinderen en een antwoord bieden op de opvoedingsvragen en de behoeften aan steun van ouders. Vroegsignalering van

zorgwekkende en risicovolle opvoedingssituaties is van belang om kinderen die in hun ontwikkeling bedreigd worden te identificeren en hen en de ouder(s) met interventies te ondersteunen om zo de nadelige effecten van blootstelling aan risico's te reduceren. Afhankelijk van de aard en ernst van de situatie kan een andere interventie binnen de JGZ worden ingezet of worden ouders toegeleid naar andere vormen van hulpverlening. Meestal zijn ouders met een goed advies voldoende toegerust om de situatie verder zelf te verbeteren. Daarmee heeft opvoedingsondersteuning een belangrijke preventieve functie

5.1.1 Stevig Ouderschap

De methode 'Stevig Ouderschap' is een bewezen effectieve interventie gericht op het versterken van opvoedingscompetenties van ouders met pasgeboren kinderen. Het programma bestaat uit een methodiek van vroegsignalering van gezinnen met een verhoogd risico op opvoedingsproblematiek en kindermishandeling en zes extra huisbezoeken in de eerste twee levensjaren.

5.1.2 Opvoedingscursussen & themabijeenkomsten

Ouders blijken sneller en in een eerder stadium wat betreft opvoedvragen behoefte te hebben aan laagdrempelige voorlichting, dan aan individueel gerichte ondersteuning in de vorm van begeleidingstrajecten. Het betreft onder andere cursussen en voorlichting in groepsverband over een bepaald thema.

Het spreekt voor zich dat de JGZ hier graag aan bijdraagt.

JGZ biedt onderstaande bijeenkomsten en cursussen als aanvullend aanbod:

5.1.3 Themabijeenkomsten

Ter informatie, de JGZ biedt ouderavonden / bijeenkomsten aan met betrekking tot het geven van voorlichting en (preventieve) ondersteuning rondom verschillende thema's. De bijeenkomsten zijn bestemd voor ouders/verzorgers en leerkrachten en kunnen verzorgd worden op verschillende locaties, bijvoorbeeld een CJG, consultatiebureau, peuterspeelzaal, bij ouders thuis, wijkcentrum of school. De bijeenkomsten worden georganiseerd in de vorm van laagdrempelige voorzieningen als koffieochtenden of ouderavonden, dicht in de buurt en sluiten aan bij de behoefte aan sociale steun en de informatiebehoefte van ouders.

Mogelijke thema's zijn:

- Prenataal: aanstaande bevalling en borstvoeding
- Baby: ouderschap, huilen & troosten, spelen & praten met je baby
- Peuter: leren luisteren, peutergevoelens, nog een hapje, weerbaarheid en druktemakers □
Jeugdige: druk gedrag, faalangst, pesten, voeding, social-media, (seksuele) intimidatie □
Puber: alcohol/drugs, pubers in de moderne tijdsgeest, seksuele- en relationele vorming.

Het is ook mogelijk themabijeenkomsten te organiseren rondom andere onderwerpen en vragen die vallen binnen het werkveld van de JGZ. De bijeenkomsten kunnen op maat worden afgestemd op de behoeften van ouders en de vraag vanuit het CJG of de gemeente.

5.1.4 Cursus 'Babymassage'

Babymassage versterkt de onderlinge band tussen ouders en hun baby. Babymassage heeft een rustgevend werking en over het algemeen slapen baby's beter en het vermindert krampjes. De cursus is geschikt voor ouders met baby's vanaf 6 weken tot ongeveer 9 maanden. De cursus wordt gegeven door een ervaren docent babymassage, aangesloten bij de vakgroep van babymassage docenten.

5.1.5 Cursus 'Peuter in zicht'

In deze oudercursus leren ouders hoe om te gaan met de ontwikkeling en het gedrag van peuters (bijvoorbeeld: driftbuien, niet willen eten, niet luisteren, ruzie met andere kinderen). Deze cursus is bedoeld voor ouders van kinderen van 2 en 3 jaar. Ervaren jeugdverpleegkundigen begeleiden de cursus.

5.1.6 Cursus 'Opvoeden: zó!'

Opvoeden: zó! is de naam van een opvoedingsondersteuningsprogramma in cursusvorm, dat tot doel heeft (ernstige) opvoedingsproblemen te voorkomen. De cursus is gericht op de leeftijdsperiode 3 t/m 12 jaar en bestaat uit zes bijeenkomsten. De praktische voorbeelden worden afgeleid van situaties die de doelgroep zelf als knelpunten heeft aangegeven. Het accent ligt op basisvaardigheden, die nodig zijn voor adequaat opvoedgedrag, zoals bijvoorbeeld prijzen en belonen en nee zeggen/verbieden. De cursus is niet bedoeld voor zware opvoedingsproblematiek.

5.1.7 Kortdurende video hometraining

Doelgroep: Ouders met kinderen van 0-4 jaar, met (dreigende) problemen op gebied van interactie ouder- kind.

Op indicatie wordt bij het huisbezoek K-VHT ingezet. Met behulp van videobeelden krijgen ouders op een positieve manier inzicht in de interacties tussen henzelf en hun kind. Het programma wordt uitgevoerd door speciaal hiervoor opgeleide jeugdverpleegkundigen. K-VHT richt zich daarbij direct op de volgende doelen:

- Totstandkoming van een goed contact en hechting met de ouders
- Het bevorderen van de kwaliteit van de interactie tussen ouder en kind
- Het optimaliseren van opvoedingsvaardigheden van de ouder
- Het voorkomen van sociaal-emotionele ontwikkelingsproblemen bij jonge kinderen.

De K-VHT methodiek is specifiek voor de leeftijdsgroep 0-4 en onderscheidt zich van reguliere Video hometraining door de aard van de indicaties, de doelgroep en de duur van het programma. K-VHT behoort daarom tot de expertise van de JGZ.

De videohometrainer komt maximaal acht keer bij de ouders op bezoek in de thuissituatie. Dat wil zeggen drie keer filmen en drie keer terugkijken plus een follow-up van één keer filmen en één keer terugkijken of een telefonische follow-up.

5.1.8 Integrale vroeghulp

Integrale vroeghulp (IVH) is een specifiek werkwijze, gericht op kinderen van 0 tot 7 jaar, met een ontwikkelingsachterstand door een verstandelijke, lichamelijke, en/of zintuiglijke beperking, een stoornis in het autistische spectrum of een chronische ziekte. Hierbij gaat het om het gehele functioneren van het kind zelf – in lichamelijk, psychisch en sociaal opzicht – en om het functioneren van het kind binnen het gezin. Bij aanvang van een vroeghulptraject op jonge leeftijd is vaak (nog) niet helder wat er met een kind aan de hand is.

Het is van groot belang dat een kind met ontwikkelingsproblematiek of een beperking in een heel vroeg stadium de juiste zorg en begeleiding krijgt, zodat het zich zo goed mogelijk kan ontwikkelen en een zo zelfstandig mogelijk leven kan leiden.

IVH is een multidisciplinaire werkwijze die verankerd is in een landelijk dekkend netwerk van regionale samenwerkingsverbanden Integrale Vroeghulp. In de regio Gelderland-Midden functioneren 2 samenwerkingsverbanden IVH: IVH regio Arnhem-Nijmegen voor de oost-gemeenten en IVH Veluwe (Apeldoorn) voor de west-gemeenten.

IVH heeft rond hun ontwikkelingsvraagstukken specialistische (para)medische kennis en expertise ontwikkeld en uiteenlopende specialistische partners bij het netwerk betrokken. IVH brengt zodoende (para)medische, ontwikkelingspsychologische, (ortho)pedagogische en maatschappelijke kennis bij elkaar. Door intensieve samenwerking tussen de JGZ en IVH wordt het netwerk rond kind en gezin efficiënter en meer sluitend, omdat de JGZ en IVH elkaar aanvullen. De JGZ is in meerdere regio's een van de belangrijkste verwijzers naar IVH. De JGZ kan hierin laagdrempelig opereren.

5.1.9 Deelname expertiseteam / stuurgroep integrale vroeghulp

In de regio Oost is een expertiseteam IVH actief. Hierin worden casussen besproken en zorgtrajecten afgestemd.

Deelname van een jeugdarts aan dit expertiseteam heeft veel meerwaarde, zowel voor de JGZ als het expertiseteam (gebruik maken van wederzijdse expertise)

5.1.10 Trajectbegeleiding integrale vroeghulp

Binnen IVH speelt de zogenoemde trajectbegeleider/ casemanager een centrale rol.

Hij/zij ondersteunt de ouders, coördineert alle hulp en zorgt ervoor dat de verschillende betrokkenen samenwerken en op de hoogte zijn. De casemanager begeleidt de ouders totdat hun vragen beantwoord zijn en zij zelf weer verder kunnen of totdat een andere organisatie de begeleiding heeft overgenomen.

5.2 Programma relationele en seksuele vorming

VGGM kan scholen en jongerenwerk ondersteunen en adviseren over bestaande effectieve lesmethoden voor relationele en seksuele vorming. Relationele en seksuele vorming op school en via jeugdcentra kan zorgen voor een juiste kennisoverdracht, jongeren weerbaarder maken, eenzijdige boodschappen uit de media corrigeren en voorkomen dat jeugdigen risico's nemen als ze gaan experimenteren met seksuele relaties.

VGGM biedt lesprogramma's aan voor het basisonderwijs, voortgezet onderwijs, ROC en jongerenwerk. De programma's zijn tot stand gekomen in samenwerking met landelijke organisaties als het NIGZ en Rutgers WPF en sluiten aan bij de betreffende leeftijdsgroepen en niveaus. De ondersteuning vanuit VGGM bestaat uit begeleiding bij de implementatie van het programma binnen de schoolstructuur of het jongerencentrum, de training en deskundigheidsbevordering van docenten en jongerenwerkers, het beschikbaar stellen van materialen en ondersteuning bij de uitvoering en evaluatie.

VGGM biedt de volgende programma's aan:

5.2.1 Programma voor het basisonderwijs 'Relaties en Seksualiteit' en 'Week van de Lentekriebels'

In 2017 is het vernieuwde lespakket 'Kriebels in je Buik' voor het basisonderwijs uitgebracht. Het digitale pakket biedt leerkrachten op een eigentijdse en gebruiksvriendelijke manier een goede basis voor het geven van relationele en seksuele vorming conform het aangepaste kerndoel 38. Voor iedere klas kan een op maat gemaakt lesprogramma worden samengesteld wat aansluit bij de voorkennis en behoefte van de leerlingen.

Om scholen, leerkrachten en ouders extra te stimuleren aandacht te besteden aan relationele en seksuele vorming bij kinderen van groep 1 t/m 8, vindt jaarlijks de 'Week van de Lentekriebels' plaats. Tijdens deze landelijke week in maart staan basisscholen een week lang in het teken van vriendschap en liefde. Zo wordt bijvoorbeeld in iedere groep elke dag van die week een les relationele en seksuele vorming gegeven.

VGGM kan basisscholen die nog niet bekend zijn met het lespakket en/of de 'Week van de Lentekriebels' technische ondersteuning bieden. Deze ondersteuning is afhankelijk van de behoefte van de scholen en kan bijv. een teampresentatie, een leerkrachtentraining, of een presentatie op een ouderavond omvatten. Ook voor scholen die al ervaring hebben met het geven van relationele en seksuele vorming kunnen verdiepende workshops worden georganiseerd. Thema's die aan bod kunnen komen zijn o.a. de seksuele ontwikkeling van 0-18 jaar, het beoordelen van en reageren op seksueel (grensoverschrijdend) gedrag van kinderen en nieuwe ontwikkelingen en materialen wat betreft relationele en seksuele vorming binnen het basisschoolonderwijs. Ook kan VGGM op maat gemaakte themapresentaties verzorgen op bijv. een ZAT overleg.

5.2.2 Introductie Programma voor het voortgezet onderwijs 'Lang Leve de Liefde'

De jongeren in de leeftijdsgroep 12-16 jaar beginnen zich volop seksueel te ontwikkelen. Daarom is in het voortgezet onderwijs (VO), en zeker bij de hoog risicogroepen zoals het praktijkonderwijs (PRO) en VMBO, extra aandacht nodig voor seksuele en relationele vorming. De vernieuwde lessenserie 'Lang Leve de Liefde' is geschikt voor alle leerlingen in de onderbouw van het voortgezet onderwijs. De serie is gemoderniseerd, omvat een breed scala aan thema's, heeft meer aandacht voor homoseksualiteit en weerbaarheid en biedt ruimte voor diversiteit in opvattingen, cultuur en seksuele ervaring.

Het lespakket bestaat uit leerlingenmagazines (twee verschillende versies voor praktijkonderwijs/ VMBO-BB en VMBO/HAVO/VWO), docentenhandleidingen, een dvd, een website met e-learning voor leerlingen en een ondersteunende website voor docenten. Daarnaast bestaat er een pakket voor de bovenbouw van HAVO en VWO en zijn er aanvullende modules beschikbaar over seksualisering in de media, seksuele diversiteit, soa, wensen en grenzen en is er een toolkit over liefde online. VGGM kan VO en PRO scholen die nog niet bekend zijn met het lespakket een training aanbieden. Tijdens deze training krijgen docenten de laatste feiten en cijfers over jongeren en seksualiteit; maken ze kennis met de verschillende elementen van het vernieuwde lespakket 'Lang Leve de Liefde' en tips hoe deze in te zetten zijn, en worden mogelijk lastige situaties rondom het lesgeven over seksualiteit besproken.

Daarnaast bestaat een speciaal voor het PRO ontwikkeld lesprogramma 'Je Lijf, Je lief' welke zich richt op het aangeven en respecteren van wensen en grenzen. Het bestaat uit een docentenhandleiding en dvd met filmpjes. De GGD kan een docententraining aanbieden welke zich richt op het lesgeven over dit thema, het lesmateriaal en hoe docenten dit toe kunnen passen in de les.

5.2.3 Voortzetting programma voor het voortgezet onderwijs 'Lang Leve de Liefde'

Voor de scholen in het voortgezet onderwijs die de lespakketten relationele en seksuele vorming al gebruiken wordt een jaarlijkse opfrismiddag voor docenten geadviseerd. Hierin komen de laatste ontwikkelingen, feiten en cijfers van de seksuele gezondheid van jongeren, het gebruik van het lespakket, de e-learning voor leerlingen, de nieuwste werkvormen, en een aangepaste sociale kaart aan bod. Ook kunnen docenten casuïstiek indienen ter bespreking en ervaringen uitwisselen. Door de aanzienlijke veranderingen in het vernieuwde lespakket en het belang van het blijven leren van elkaars ervaringen, is deze opfrismiddag aan te raden, ook voor scholen die al veel ervaring hebben met het oude pakket.

5.2.4 Programma seksuele vorming voor het middelbaar beroepsonderwijs

Jongeren op het MBO blijken een hoog risicogroep als het gaat om soa, tienerzwangerschappen, abortus en ongewenste seks. De jongeren zijn al seksueel actief en vertonen veelal 'hoog risicogedrag'³. Daarom is ook voor deze groep een lespakket 'Lang Leve de Liefde' ontwikkeld. Het lespakket voor MBO bestaat uit een gratis online databank met lessen over een breed scala aan onderwerpen gerelateerd aan seksualiteit, met per onderwerp diverse oefeningen, werkbladen en

---

³ Graaf, de e.a., Onderzoek Seks onder je 25^e (2012)

audiovisueel materiaal. Uit deze databank kan een school een eigen pakket aan lessen samenstellen, afhankelijk van de behoefte van de school en de leerlingen. Dit kan dan verder aangevuld worden met lesmaterialen zoals bijvoorbeeld de anticonceptiekoffer, SOA krasloten of condoms voor demonstraties.

VGGM kan voor MBO instellingen een training in het lesgeven over het thema seksualiteit verzorgen. Tijdens deze training krijgen docenten en/of MBO medewerkers de laatste feiten en cijfers over jongeren en seksualiteit; maken ze kennis met de verschillende elementen van het nieuwe lespakket 'Lang Leve de Liefde' voor MBO. Ook krijgen ze tips hoe de online menukaart in te zetten is om op maat gemaakte lessen samen te stellen en worden mogelijk lastige situaties rondom het lesgeven over seksualiteit besproken. Ook het signaleren van mogelijke problematiek en/of grensoverschrijdend gedrag en hoe te handelen indien dit wordt gesignaleerd kan onderwerp van deze training zijn.

5.2.5 Programma relationele en seksuele weerbaarheid voor jongerenwerk

Jongerenwerkers en andere medewerkers op jongerencentra hebben over het algemeen veel contact met laagopgeleide, veelal allochtone jongeren. Dit is een risicogroep voor seksueel risicovol gedrag en grensoverschrijdend gedrag. SOA Aids Nederland heeft de 'Handleiding veilig vrijen en seksualiteit voor het jeugdwelzijnswerk' ontwikkeld. Deze bevat activiteiten en achtergrondinformatie over verliefdheid, relaties en seksualiteit. Om bij jongerenwerkers de kennis en vaardigheden te versterken die nodig zijn om met name onderwerpen rondom seksuele weerbaarheid en andere sociaalmaatschappelijke aspecten van liefde en relaties met jongeren bespreekbaar te maken, biedt VGGM deskundigheidsbevordering voor jongerenwerkers aan.

Deze wordt op maat gemaakt in overleg met de betrokken instelling(en) en kan o.a. bestaan uit één of twee interactieve themabijeenkomsten voor jongerenwerkers en on-the-job begeleiding bij het uitvoeren van activiteiten op het jongerencentrum of bij ambulant werk.

5.2.6 Voorlichtingsactiviteiten op VO, PRO, MBO scholen en/of jongerencentra ter promotie

van Sense

Als aanvulling op de lessen/activiteiten door docenten/jongerenwerkers of ter stimulatie van het bespreekbaar maken van seksualiteit door docenten/jongerenwerkers, kan de VGGM voorlichtingsactiviteiten verzorgen. Deze activiteiten worden op maat gemaakt en zijn afgestemd op de behoefte van de betreffende school of jongerencentrum.

Denk hierbij voor scholen bijvoorbeeld aan klassenrondes in de bovenbouw, waarin een GGD medewerker op een interactieve en laagdrempelige manier vertelt over de beschikbare informatie op het Sense.info en het Sense-sprekuur van de GGD. Ook wordt uitleg gegeven over soa en het doen van een soa test, en over de andere thema's waarover de jongeren bij sense terecht kunnen (zwangerschap, anticonceptie, liefde en relaties, seksuele diversiteit, ongewenste seksuele ervaringen, etc.). Visitekaartjes van sense worden uitgedeeld samen met eventuele gadgets en artikelen uit Schoolmagazine over Sense.info.

Ook kan een pauzeactie georganiseerd worden, waarbij via een standje met materialen en interactieve activiteitjes (soa-kraskaarten en weerbaarheidsquizjes) door de GGD medewerker aandacht wordt gevraagd voor het thema seksuele gezondheid en relationele weerbaarheid en Sense wordt gepromoot.

Op jongerencentra kunnen interactieve voorlichtingsactiviteiten worden verzorgd, bijv. een carroussel waarbij in samenwerking met jongerenwerkers en vrijwilligers van het jongerencentrum parallel vier verschillende thema's door middel van educatieve spelletjes worden belicht.

5.3 Deelname multidisciplinaire overleggen 0 – 18 jarigen

De JGZ vormt een verbindende schakel binnen het sociaal domein tussen het leefmilieu van kinderen (gezin en (voor)schoolse voorzieningen, inclusief zorgstructuur) aan de ene kant en (para)medische

zorg, welzijn en jeugdhulp aan de andere kant. De JGZ onderscheidt zich van de curatieve gezondheidszorg en jeugdhulp door de onderliggende maatschappelijke vraag waarop JGZ op individueel en collectief niveau actief is.

Vanuit deze positie neemt JGZ in het sociaal domein regelmatig deel aan jeugdteam, kernteam overleggen of wordt JGZ ingezet t.b.v. van specialistische kennis en consultatie.

Aanvullende producten die worden aangeboden zijn:

5.3.1 Inzet frontoffice CJG

De inzet van de jeugdverpleegkundige in het frontofficeteam van het CJG:

- Vormen van verbindende schakel tussen enerzijds CJG en wijkteams en anderzijds CJG en uitvoerend professionals.
- Lezen, beantwoorden of doorzetten van vragen die gesteld worden via de CJG mail
- Telefonische bereikbaarheid van CJG. Waar mogelijk zelf beantwoorden van vragen en waar nodig verbinding tot stand brengen tussen vragenstellers en andere professionals - Deelname aan multidisciplinair CJG overleg

5.3.2 Deelname casusoverleg frontoffice CJG- preventie overleg

Een andere belangrijke opdracht voor het CJG is het realiseren en waarborgen van een sluitende keten, zodat risico's en problemen rond gezondheid, ontwikkeling, opgroeien en opvoeden tijdig en effectief worden gesignaleerd en aangepakt. Een belangrijk instrument hierbij zijn de casus overleggen in de frontoffices van het CJG, jeugdteam, kernteam, expertise team, binnen de betreffende gemeente. De jeugdverpleegkundige en -arts kunnen hierin een belangrijke rol spelen, gezien hun sociaal-medische expertise en houderschap van het Digitaal Dossier JGZ.

5.3.3 Deelname aan het jeugdteam/kernteam binnen het sociaal domein

JGZ neemt structureel deel aan het jeugdteam/kernteam in een gemeente vanuit onderstaande positie:

- De nadruk ligt voor JGZ op normaliseren, ontmedicaliseren en empowerment van ouders en jongeren ter voorkoming van inzet van zwaardere zorg.
- De jeugdverpleegkundige ontwikkelt zich hierbij verder als generalist van het gezonde, normale kind op de vindplaats in het voorliggende veld en de jeugdarts als sociaal-medicus en toeleider naar jeugdzorg en (para)medische zorg. Vanuit deze deskundigheid leveren zij hun input aan de multidisciplinaire jeugd/kernteamoverleggen.

5.4 Vindplaatsgericht werken

“Het vindplaatsgericht werken kan bestaan uit consultatie en advies voor voorschoolse voorzieningen, scholen, ouders en jeugdigen, thema bijeenkomsten, aansluiting bij een zorgteam op school, en inloopsprekken op voorschoolse voorzieningen en scholen. De jeugdverpleegkundige kan daarmee haar sociaal-medische expertise inzetten voor kortdurende voorlichting, advisering en lichte hulpverlening in het kader van opvoed- en opgroevraagstukken en zo nodig toeleiden naar één van de andere netwerkpartners”

5.4.1 Inloopsprekuren bij voorschoolse voorzieningen en scholen

Met het inloopsprekuren op de peuterspeelzaal en in de scholen gaat de JGZ naar de vindplaats van ouders met kinderen en jongeren toe. De JGZ kan hierdoor in een vroeg stadium ondersteuning en lichte hulp bieden bij opvoedingsvragen en problemen en zo nodig een hulptraject starten.

5.4.2 CJG spreekuren 0 - 23 jaar

De CJG-ontwikkeling is gericht op het realiseren van een netwerkorganisatie die laagdrempelig werkt en mogelijkheden biedt voor inloop van jeugdigen en hun ouders/ verzorgers. Dit gebeurt onder andere in de vorm van vindplaatsgericht werken hetgeen kan bestaan uit consultatie en advies voor voorschoolse voorzieningen, scholen, ouders en jeugdigen, thema bijeenkomsten, aansluiting bij een zorgteam op school, en inloopsprekuren op voorschoolse voorzieningen en scholen. De jeugdverpleegkundige kan daarmee haar sociaal-medische expertise inzetten voor kortdurende voorlichting, advisering en lichte hulpverlening in het kader van opvoed- en opgroevraagstukken en zo nodig toeleiden naar één van de andere netwerkpartners.

5.5 Toeleiding naar voorschoolse voorzieningen

5.5.1 Sociaal medische indicatie (SMI)

Het stellen van een sociaal medische indicatie door jeugdarts of jeugdverpleegkundige voor deelname aan kinderdagverblijf Doelgroep:

- Kinderen die in hun ontwikkeling (ernstig) bedreigd worden: kinderen van ouders met een lichamelijke verstandelijke of psychische beperking.
- Overige voorwaarden: inkomenssituatie ouders (laag inkomen), geen andere voorzieningen / steun binnen het netwerk die de bedreiging anderszins kunnen voorkomen.

Onder specifieke voorwaarden kunnen kinderen van 0-4 jaar in aanmerking komen voor een tegemoetkoming voor kosten van een kinderdagverblijf. Criteria worden per gemeente vastgesteld.

Deelname aan een kinderdagverblijf kan de ontwikkeling van deze kinderen positief beïnvloeden door het bieden van een gezond leefklimaat, stimulering van kind en dagelijkse verzorging van ouders. Dit en door zicht op kind en gezin in dagelijkse omgeving kan in eerste instantie uithuisplaatsing voorkomen worden en sneller ingegrepen worden in de thuissituatie als dat nodig is. Zo nodig vindt aanvullende ondersteuning in de thuissituatie plaats. De JGZ schrijft de verwijzing voor de indicatie.

5.5.2 Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)

Doelstelling: Bevorderen van optimale deelname van doelgroepkinderen aan VVE-programma's.

Het JGZ aanbod ten aanzien van VVE bestaat uit de volgende activiteiten:

- Stellen van indicatie voor VVE-deelname
- Verwijzen naar VVE voorziening
- Monitoren van verwijzingen
- VVE rapportage
- Participatie in VVE overleg

6. Cursus ‘Sociaal-emotionele problemen signaleren en gespreksvoering’

De cursus bevordert de deskundigheid van leerkrachten en interne begeleiders in het signaleren van sociaal-emotionele problemen en de gespreksvoering met ouders en kinderen naar aanleiding daarvan. De cursus gaat in op de meest voorkomende sociaal- emotionele problemen bij kinderen in de basisschoolleeftijd en de rol van de school en de leraar daarin. Aan de orde komen de aanpak binnen de schoolsituatie, verwijsmogelijkheden naar het zorgteam/ZAT en externe deskundigen en gespreksvoering met ouders.

7. Activiteiten binnen de zorgverzekeringswet

Waar voorheen vaak doorverwijzing naar huisarts of specialist noodzakelijk was, kan de JGZ tegenwoordig een aantal activiteiten, die vallen onder medisch specialistische zorg, zelf uitvoeren.

Voor uitvoering van deze activiteiten is consensus nodig met de zorgverzekeraar; dit is geen onderdeel van gemeentelijke besluitvorming.

Voor een aantal activiteiten is dit inmiddels wettelijk geregeld. Voor andere is dit nog in ontwikkeling.

7.1 Rechtstreeks verwijzen door jeugdarts

Het rechtstreeks verwijzen naar gespecialiseerde jeugdhulp door de jeugdarts is vanaf 2015 wettelijk geregeld binnen de jeugdwet. De manier waarop verwijzing en toegang in de praktijk plaats vindt, wordt op gemeentelijk niveau afgestemd binnen CJG's, wijkteams, sociale teams, etc. Het rechtstreeks verwijzen naar medisch specialist door de jeugdarts, is vanaf 2014 wettelijk geregeld. Alle zorgverzekeraars in Nederland hebben de jeugdarts erkend als verwijzer.

Voor een aantal indicaties verwijst de jeugdarts inmiddels rechtstreeks naar de specialist; een afschrijving van de verwijzing gaat altijd naar de huisarts. Voor andere indicaties verwijst de jeugdarts naar de huisarts, bijv. voor behandeling of uitgebreidere diagnose of coördinatie.

Het rechtstreeks verwijzen door de jeugdarts is laagdrempelig, bevordert een snellere doorlooptijd, is kostenbesparend en bevordert de positie van de jeugdarts als schakel tussen de gezondheidszorg en het sociale domein.

7.2 Uitvoeren van koemelk provocatietest op consultatiebureau

De JGZ heeft een belangrijke rol bij het signaleren en begeleiden van kinderen met een (vermoedde) allergie voor koemelk. Kinderen met een koemelkallergie krijgen bij voorkeur borstvoeding. Daarnaast is er speciale flesvoeding voor kinderen met een koemelkallergie. Om voor vergoeding van deze (dure) voeding in aanmerking te komen eisen zorgverzekeraars tegenwoordig een uitgebreide 'dubbelblinde' allergietest. Tot voor kort werd deze uitgebreide test alleen in het ziekenhuis uitgevoerd. Bij kinderen met een laag risico op een acute allergische reactie mag deze test vanaf 2015 ook op het consultatiebureau worden uitgevoerd. Om deze test op het CB uit te kunnen voeren is een aantal randvoorwaarden noodzakelijk. Voor de implementatie is een implementatieplan ontwikkeld. De test is arbeidsintensief en tijdrovend, en daardoor kostbaar, maar ligt nog steeds aanzienlijk onder de prijs van de 2e lijn. Het uitvoeren van deze test op het consultatiebureau is klantvriendelijk, kostenbesparend en bevordert ontmedicalisering en normalisering.

De bedoeling is om te starten met een pilot, en bij positieve evaluatie dit verder uit te rollen in de regio. Op dit moment zijn er nog contacten gaande met de zorgverzekeraars over de daadwerkelijke implementatie en de financiering van deze test op het CB.

Bijlage 1. Tarieven 2018⁴

BASISPAKKET JGZ GEMEENTELIJK BASISPAKKET JGZ (WETTELIJK BASIS WPG)

Producten	Uitvoering	Toelichting	Tarief
Spraak- en taalstimulering			
Boekenpret, voorlichting 18 uur	St. PG	Personele kosten	€ 1.157,40
- Extra kosten per kind			€ 160,60

⁴ De tarieven voor 2018 zijn € 91,00 uurloon arts en € 64,30 uurloon verpleegkundige. De kosten zijn in bovengenoemde tarieven verdisconteert.

Indicatiescreening op het consultatiebureau			
- Per dagdeel	VGGM en St. PG	Personele kosten	€ 342,80
- Kosten arts CB per doorverwezen kind (vermenigvuldigen met 5% aantal 5-jarigen in gemeente)		Huisvestingskosten	€ 65,50
		Personele kosten	€ 23,00
Logopedische interventie op de peuterspeelzaal			
- Per jaar, één dagdeel per 14 dagen	VGGM	Personele kosten	€ 6.856,00
Standaard logopedische screening 5-jarigen			
- Per kind (vermenigvuldigen met aantal 5-jarigen in gemeente)	VGGM	Personele kosten	€ 100,00
Logopedische screening op indicatie 5-jarigen			
- 5-jarigen, per kind (vermenigvuldigen met 30% aantal 5-jarigen in gemeente)	VGGM	Personele kosten	€ 109,90
Logopedische voorlichting ouders / beroepskrachten	VGGM	Personele kosten	
- Cursus "Leren signaleren" indicatiescreening logopedie à 8 uur			€ 685,60
- Cursus "Gesprek in de klas" 5 bijeenkomsten à 4 uur			€ 1.714,00
- Cursus "Luister wat ik fluister" 2 bijeenkomsten à 4 uur			€ 685,60

Zorgteams op schoolniveau, voorschoolse periode en regulier onderwijs

Deelname zorg- en adviesnetwerken			
2x aantal uren netwerkbijeenkomst	VGGM en St. PG	Personele kosten	
- Deelname arts, per uur			€ 91,00
- Deelname verpleegkundige, per uur			€ 64,30
Aanvullende huisbezoeken 0-4 jarigen			
Per huisbezoek à 2 uur	VGGM en St. PG	Personele kosten	€ 128,60
Aanvullende spreekuren op scholen: basis- en voortgezet onderwijs			
(Inloop)spreekuur 0-19 jaar		Huisvestingskosten	
- Per locatie per dagdeel à 4 uur	VGGM	Personele kosten	€ 65,50
- Inzet arts			€ 364,00
- Inzet verpleegkundige			€ 257,20
Aanvullende spreekuren, specifiek gericht op overgewicht, schoolziekteverzuim			

Schoolziekteverzuim	VGGM	Personele kosten	
A. Structurele geïntegreerde begeleidingsaanpak i.s.m. met leerplicht / school		A. Per leerling	€ 136,40
B. Verzuimbegeleiding JGZ spreekuur per dagdeel à 4 uur (uitgaande van instroom 5% leerlingpopulatie)		B. Per dagdeel	€ 364,00
Cursus 'Signaleren en gespreksvoering voor leerkrachten'			
- 2 Bijeenkomsten à 4 uur	VGGM	Personele kosten	€ 514,40

BASISPAKKET JGZ GEMEENTELIJK BASISPAKKET JGZ (WETTELIJKE BASIS NOG ONBEKEND)

Producten	Uitvoering	Toelichting	Tarief
Prenatale zorg			
Prenatale huisbezoeken - Per huisbezoek à 4 uur	St. PG	Personele kosten	€ 257,20
Zwangerschapsbegeleiding	St. PG	Personele kosten	
- Inzet verpleegkundige, per uur			€ 64,30
- Inzet arts, per uur			€ 91,00
Producten	Uitvoering	Toelichting	Tarief
Prenatale voorlichting	St. PG	Personele kosten	
- Inzet verpleegkundige, per uur			€ 64,30
- Inzet arts, per uur			€ 91,00
Voorzorg*	St. PG	Personele kosten / materiële kosten / administratiekosten	
- Per traject van 2½ jaar			€ 13.000,00
- Per traject per jaar			€ 5.200,00
Prezorg	St. PG	Personele kosten	€ 771,60
- Per traject, bestaande uit gemiddeld 6 huisbezoeken à 2 uur		Materiële kosten	€ 50,00
Couveuse nazorg			
- Inzet arts, per uur	St. PG	Personele kosten	€ 91,00

*Prijsspeel 2013, informatie gebaseerd op factsheet Voorzorg van NCJ

TAKENPAKKET JGZ (WETTELIJKE BASIS JEUGDWET) REGIONAAL TAKENPAKKET JGZ

Producten	Uitvoering	Toelichting	Tarief

Zorgteams op schoolniveau Middelbaar Beroepsonderwijs			
Zorgteams MBO			
- Per locatie per dagdeel à 4 uur	VGGM	Personele kosten	€ 364,00
- Deelname arts, per uur			€ 91,00
Spreekuren op scholen Middelbaar Beroepsonderwijs			
Spreekuren MBO	VGGM	Personele kosten	
- Inzet arts, per uur			€ 91,00
- Inzet verpleegkundige, per uur			€ 64,30

TAKENPAKKET JGZ (WETTELIJKE BASIS JEUGDWET) GEMEENTELIJK TAKENPAKKET JGZ

Producten	Uitvoering	Toelichting	Tarief
Diverse activiteiten voor opvoedondersteuning			
Stevig Ouderschap			
Screening per pasgeborene	St. PG	Personele kosten / administratiekosten	€ 6,00
- Traject per deelnemend gezin gedurende 18 maanden			€ 1.086,10
- 6 Huisbezoeken à 2,5 uur, incl. bijdrage deskundigheidsbevordering en verplichte interview			
Themabijeenkomsten VGGM (Ouderavonden)	VGGM	Personele kosten	€ 64,30
- Deelname verpleegkundige, per uur			€ 91,00
- Deelname arts, per uur			
Themabijeenkomsten St. PG	St. PG	Personele kosten	€ 257,20
- 1 Bijeenkomst à 4 uur		Huisvestingskosten	€ 65,50
Cursus 'Babymassage' - 4 bijeenkomsten à 2½ uur	St. PG	Personele kosten	€ 643,00
		Huisvestingskosten	€ 262,00
Cursus 'Peuter in zicht' - 4 bijeenkomsten à 4,5 uur	St. PG	Personele kosten	€ 1.157,40
		Huisvestingskosten	€ 262,00
Cursus 'Opvoeden, zó!' (3 – 12 jaar) - 6 bijeenkomsten à 4 uur x 2 personen	VGGM-St. PG	Personele kosten	€ 3.086,40
		Huisvestingskosten	€ 393,00

Cursus 'Eerste Hulp bij Kinderongevallen'	St. PG	Totale kosten	
- 3 bijeenkomsten			€ 1.271,20
- Herhalingscursus, 1 bijeenkomst			€ 497,40
- Lezing EHbK			€ 221,20
- Workshop EHbK, 1 bijeenkomst			€ 442,20
Kortdurende videohometraining - Inzet verpleegkundige, per uur	St. PG	Personele kosten	€ 64,30
Deelname expertiseteam / stuurgroep Integrale Vroeghulp			
- Inzet arts, per uur	St. PG	Personele kosten	€ 91,00

Producten	Uitvoering	Toelichting	Tarief
Trajectbegeleiding Integrale vroeghulp			
- Inzet verpleegkundige, per uur	St. PG	Personele kosten	€ 64,30
Programma Relationele en Seksuele vorming (VGGM)			
Programma 'Relaties & Seksualiteit' en/of Campagne 'Week van de Lentekriebels' (voor basisonderwijs)	VGGM		
- Gespecialiseerde verpleegkundige seksuele gezondheid of adviseur seksuele gezondheid à 8 uur		Personele kosten	€ 570,40
- Lesmateriaal tot 10 klassen		Materiële kosten	€ 99,00
- Lesmateriaal meer dan 10 klassen			€ 199,00
Totaalpakket per school			€ 868,40
Introductie Programma "Lang Leve de Liefde" (VO en Praktijkonderwijs)	VGGM		
- Ondersteunen / begeleiding bij implementatie van het lespakket en trainingsdag docent, 8 uur per training, Max. 25 personen		Personele kosten	€ 570,40
- Gemiddelde kosten* materiaal per school (2x DVD, anticonceptiekit, 300 SOA krasloten, 100 leerlingboekjes**)		Materiële kosten	€ 231,50
- Totaal per pakket per school / locatie			€ 801,90
*Berekend voor 100 leerlingen. Kosten per school zijn afhankelijk van aantal leerlingen op een school.			
**Er kunnen themamodules aan het pakket toegevoegd worden. Sommige hiervan zijn gratis verkrijgbaar.			

Programma Relationale en Seksuele weerbaarheid (jongerenwerk)	VGGM		
- Training jongerenwerkers (à 4 uur per training, max. 15 jongerenwerkers)		Personele kosten	€ 285,20
- Ondersteuning / begeleiding bij implementatie (voorbeeldgastles en/of on the job begeleiding à 6 uur)		Personele kosten	€ 427,80
- Kosten materiaal (samenstelling afhankelijk van behoefte: spellen Girl's Choice, Boys 'r Us, DVD , Begrijp me Goed, Let's Talk en/of Just Like U, anticonceptiekofferen 150 SOA krasloten)		Materiële kosten	€ 216,50
- Totaal pakket per school / locatie			€ 929,50

Producten	Uitvoering	Toelichting	Tarief
Programma seksuele vorming (ROC)	VGGM		
- Ondersteuning / begeleiding bij implementatie van het lespakket en trainingsdag docenten (max. 25 docenten per training à 10 uur)		Personele kosten	€ 713,00
- Kosten materiaal (docentenhandleiding en lesmateriaal waaronder anticonceptiekoffer en 300 SOA krasloten)		Materiële kosten	€ 106,50
- Totale kosten per school / locatie			€ 819,50
Voorlichtingsactiviteiten op scholen/ jongerencentra ter promotie van Sense. Deze worden op maat gemaakt. Het precieze aantal benodigde uren verschilt naar gelang de behoefte van de school/het jongerencentrum. Indicatie: - Klassenrondes: 1,5 uur per 3 klassen - Pauzeactie: 4 uur per actie - Voorlichtingsbijeenkomst jongerencentra: 4 uur per bijeenkomst	VGGM		
Inzet gespecialiseerd verpleegkundige seksuele gezondheid of adviseur seksuele gezondheid per uur		Personele kosten	€ 71,30
Deelname multidisciplinaire overleggen 0-18 jarigen			

Inzet Frontoffice CJG			
- Inzet verpleegkundige, per uur	VGGM-St. PG	Personele kosten	€ 64,30
Casusoverleg Frontoffice CJG Aantal uren casusoverleg x2			
- Deelname arts, per uur	VGGM-St. PG	Personele kosten	€ 91,00
- Deelname verpleegkundige, per uur			€ 64,30
Jeugdteam/kernteam binnen het sociaal domein			
- Deelname arts, per uur	VGGM-St. PG	Personele kosten	€ 91,00
- Deelname verpleegkundige, per uur			€ 64,30
Vindplaatsgericht werken			
Inzet JGZ op maat – vindplaatsgericht werken			
- Uurtarief arts	VGGM-St. PG	Personele kosten	€ 91,00
- Uurtarief verpleegkundige			€ 64,30
Producten	Uitvoering	Toelichting	Tarief
Inloopsprekuren bij voorschoolse voorzieningen en scholen			
- Uurtarief arts	VGGM-St. PG	Personele kosten	€ 91,00
- Uurtarief verpleegkundige			€ 64,30
CJG spreekuren 0-23 jaar			
- Uurtarief verpleegkundige	VGGM-St. PG	Personele kosten	€ 64,30
- Dagdeel verpleegkundige		Personele kosten	€ 257,20
Toeleiding naar voorschoolse voorzieningen			
Sociaal medische indicatie			
- Inzet arts, per uur	St. PG	Personele kosten	€ 91,00
Voor- en vroegschoolse educatie			
- Inzet arts, per uur	St. PG	Personele kosten	€ 91,00

Voor alle trainingen geldt dat vanuit de VGGM zoveel mogelijk geprobeerd wordt om een training te verzorgen voor meerdere onderwijsinstellingen en/of jongerencentra tegelijk, om zo efficiënter met de middelen om te gaan en uitwisseling van kennis en ervaring tussen de instellingen te stimuleren. De bedragen hier zijn op basis van 1 training per (onderwijs)instelling. Als het mogelijk blijkt om meerdere instellingen tegelijk te trainen, zullen de totaalkosten lager uitvallen. Indien gewenst kan een training ook regionaal of als combinatie tussen meerdere gemeenten uitgezet worden.

Toelichting kosten:

Indien huisvesting door Stichting PG en VGGM wordt geregeld, dan worden huisvestingskosten in rekening gebracht. Als gemeenten zelf zorg dragen voor huisvesting, komen de huisvestingskosten te vervallen. Mogelijke BTW heffing is niet verdisconteerd in de tarieven.

OVERIG

Producten	Uitvoering	Toelichting	Tarief
Sociaal-emotionele problemen signaleren en gespreksvoering (VGGM)			
Cursus "Signaleren en gespreksvoering voor leerkrachten"			
- 2 bijeenkomsten à 4 uur	VGGM	Personele kosten	€ 514,40

ACTIVITEITEN ZORGVERZEKERINGSWET

Producten	Uitvoering	Toelichting	Tarief
Rechtstreeks verwijzen door de jeugdarts			
- Inzet arts, per uur	St. PG	Personele kosten	€ 91,00
Uitvoeren van koemelk provocatietest op het CB			
- Inzet arts, per uur	St. PG	Personele kosten	€ 91,00
- Inzet verpleegkundige, per uur	St. PG	Personele kosten	€ 64,30

Bijlage 2. Voorstel regionaal cursusaanbod 2018 en kostenoverzicht

Als onderdeel van het aanvullend aanbod JGZ worden de volgende regionale opvoedingscursussen aangeboden:

- 'Opvoeden van een meerling';
- 'Beter omgaan met pubers'.

Geadviseerd wordt de cursus 'Opvoeden van een meerling' twee keer per jaar en de cursus 'Beter omgaan met pubers' twee keer per jaar aan te bieden in de regio, evenals in 2017. De daarmee samenhangende kosten zijn als volgt:

Cursus	Personeelskosten	Huisvestingskosten*	Totaal
'Opvoeden van een meerling' (2x)	€ 2.054,90	€ 523,00	€ 2.577,90
'Beter omgaan met pubers' (3x)	€ 3.082,20	€ 784,40	€ 3.866,60
Totaal*	€ 5.137,10	€ 1.307,40	€ 6.444,50

*De huisvestingskosten vervallen indien de huisvesting door de gemeenten geregeld wordt.

Verdeling naar gemeenten

Voorgesteld wordt de kosten voor het regionaal cursusaanbod te verdelen over de gemeenten naar rato van het aantal inwoners. Het hanteren van deze verdeelsleutel betekent voor de individuele gemeenten het volgende:

Gemeente	Aantal inwoners op 31-07-2017	%-verdeling	VGGM (Pubercursus)	Stichting PG (Meerlingencursus)	Totale kosten
Arnhem	156.184	37,1%	€ 1.432,60	€ 955,20	€ 2.387,80
Doesburg	11.323	2,7%	€ 103,90	€ 69,30	€ 173,20

Duiven	25.412	6,0%	€ 233,10	€ 155,50	€ 388,60
Lingewaard	46.327	11,0%	€ 425,00	€ 283,40	€ 708,40
Overbetuwe	47.451	11,3%	€ 435,30	€ 290,20	€ 725,50
Renkum	31.386	7,4%	€ 287,90	€ 192,00	€ 479,90
Rheden	43.513	10,3%	€ 399,20	€ 266,10	€ 665,30
Rijnwaarden	10.870	2,6%	€ 99,80	€ 66,50	€ 166,30
Rozendaal	1.538	0,4%	€ 14,20	€ 9,50	€ 23,70
Westervoort	15.047	3,6%	€ 138,10	€ 92,10	€ 230,20
Zevenaar	32.494	7,7%	€ 298,10	€ 198,80	€ 496,90
Regio Arnhem	421.545	100%	€ 3.866,60	€ 2.577,90	€ 6.444,50